

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. Vlt. Argumenta adversariorum dissolvuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersariorum dissoluntur.

essentialiter dependens à creatione, & à creatore, ita ut nisi à creatore haberet esse, & produceretur, à nullo alio haberet illud, imò repugnat quod vel ab alio solum excludendo Deum, vel aliter excludendo actionem Dei vilo modo habeat esse; quare impossibile est quod tale esse habeat nisi à creatore, sed illud esse fictitium entis rationis intrinsecum ita habet ens rationis, ut repugnet habere aliter nisi à ratione, vel à cognitione, ut uniuersalius loquar, imò non habet aliud esse præter esse fictum à cognitione & à ratione; ergo illud dicitur ens rationis.

36 In fine huius questionis aduerte existentia entis rationis correspondere ab æterno suam possibilitatem (ratione cuius propositiones essentialiter factæ de ente rationis dicuntur æternæ veritatis) quæ dicit non repugnantiam ad existendum obiectiue tantum in intellectu, id est, dependenter solum essentialiter ab illo; vnde hoc discrimen versatur inter possibilitatem, & existentiam entis rationis, quod possibilitas illius non dependet actualiter ab intellectu, nec fit in suo esse formali possibilitatis ab aliquo, quatenus illud esse possibile distinguitur ab ipsa existentia, sed ex se est ante omnem intellectum non repugnantia; vnde in illo formali possibilitatis distinctio ab actualitate, sicut non dependet ab intellectu neque à ratione, sed ab æterno supponitur, ita non est formaliter ens rationis, licet connotatum illius sit formaliter tale. Imò potius iure optimo præcisa illa possibilitas, vt ex se, & à parte rei est, sic realis, & ens reale in illo esse quod habet, non dependet à ratione, nec habet esse obiectiue tantum in intellectu, sed extra intellectum habet suum esse; atqui possibilitas quatenus distinguitur ab existentia obiectiua rationis, non habet illud esse non repugnantia dependens ab intellectu; quia hæc propositio est vera, ab æterno datur possibilitas entis rationis, & quia de se non repugnat fieri fit existens à ratione: sed ab æterno nullus fuit intellectus à quo posset dependere; ergo possibilitas illa non dependet ab illo; unde non habet esse obiectiue solum in intellectu, sed extra intellectum vt ab æterno habuit.

37 Totum hoc exemplo possibilitatis creaturæ realis probatur, quæ non est creatura, nec fit nec suum formalissimum esse possibilitatis habet dependens à Deo, sed potius à se ut latissime demonstratum manet, & ideo potius ens negatiuum increatum quam creatum dicitur, licet existentia cuius est possibilitas, sit ita essentialiter creatura vt repugnet esse nisi à creatore, & per dependentiam ab illo; vnde non implicat vt possibilitas habeat quasi oppositas condiciones in se ac habet in sua existentia, & ideo possibilitas creaturæ non est creatura, & est à se, & non ab alio, licet creatura sit ab alio, & non à se; sic similiter possibilitas entis rationis non est ens rationis in se, sed est à se ab æterno independens in illo esse formalissimo possibilitatis à ratione, & ideo dicitur esse possibilitas ens reale negatiuum, & possibilitas realis, non quod sit possibilitas alicuius entis realis, quia est possibilitas entis rationis, sed quia in se vt distinguitur à connotato à parte rei datur sine dependentia à ratione.

Ad primum concedo maiorem; & nego 38
in se suam intelligibilitatem; ens fictum, nihil enim impedit quod procedat per intellectionem, & quod illud esse per talem intellectionem procedens præsupponatur vel virtualiter à parte rei, vel formaliter per intellectum ante suam intelligibilitatem; v.g. Verbum diuinum procedit per formalissimam cognitionem, & nihilominus essentia, & ratio entitatis diuinæ in Verbo diuino præsupponitur ante suam intelligibilitatem, quæ attributum eius est, vel virtualiter, vel per rationem; & in creatis habitus producit per intellectionem, & nihilominus esse habitus præsupponitur ante suum esse intelligibile, quod est verum, & attributum eius; sic similiter licet ens rationis fingatur, & quasi producat per rationem ante suum intelligibile præsupponit esse, vel possibile à parte rei, vel fictum per rationem, ex hoc autem non potest sequi quod illud esse præsuppositum si existentia sit vel essentia actualis sit ens reale; quia licet existentia entis rationis, & essentia actualis illius præsupponatur ante suam veritatem, non tamen est hæc præsuppositio sine dependentia à ratione, & illud esse præsupponitur non ante intellectionem producentem, licet possit præsupponi ante intellectionem purè speculatiuam illius.

Ad secundum omisa prima parte antecedentis 39
tis, distinguo secundam, ens rationis non efficitur ab aliqua causa directè, & quasi per se intendente illud facere concedo; ab aliqua causa indirectè, & veluti deficiente nego. Itaque cognitio per quam fit ens rationis per se fuit effecta ab intellectu, & quia in illa repræsentatur ens rationis, potest dici intellectus causa mediata, & remota indirecta entis rationis, quia scilicet efficit id, quod repræsentatur ens rationis. Tertiam partem antecedentis nega pendet enim ens rationis obiectiue ab intellectu operatione, à qua habet verè cognosci, & denominari cognitum, quod etiam conuenit rebus reallibus, cum hac differentia, quod realia entia præter illud esse obiectiuum quod habent ab intellectu, habent etiam, & retinent suum esse extra intellectum; entia autem rationis solum habent esse obiectiuum.

Ad tertium argumentum distinguo minorem 40
esse ens, & esse ens fictum est fictio; esse ens absolute, & simpliciter, quod est verum ens reale, concedo; esse ens apparens, & simile analogicè enti reali nego; fictum enim vt fictum etiam habet suum esse existens apparens, quod solum dependet ab intellectu vt causa illius; dicuntur autem entia ficta, & rationis, quia à cognitione vel rationis, vel sensitiua finguntur.

Ad quartum distinguo maiorem si quod est 41
in intellectu sit reale existens à parte rei, & per speciem emissam cognitum concedo; si fuerit fictum, & rationis, vel etiam non verè cognitum nego, vt patet ex libris de anima.

Ad quintum respondetur negando anteceden- 42
dens; ad probationem illius distinguo, est ens rationis posituum nego; negatiuum concedo; sicut

Quæst. I. An sit ens rationis, & quid sit. 7

sicut cæcitas quæ est negatio visus est ens reale negatum; non autem positum; sic similiter formalis negatio entis rationis positiui, negatio rationis est. Secunda pars si neget absolute ens rationis prout dicit negatum, & positum est falsa; unde si in vno eodemque sensu sumatur vtraque propositio, non verificaretur vtraque, & sic non sunt contradictoriae, quia contradictoriae sunt affirmatio, & negatio sub eadem ratione formalissima & non sub diuersis, vt patet ex Summis.

43 Ad argumenta secundæ sententiæ respondeo ad primum, quia ens rationis est esse communicatum, seu cognitum, distinguo; esse communicatum seu productum proprie, directe, & realiter nego; quasi communicatum, & productum improprie, & indirecte concedo: Item quando dicitur illud esse cognitum, in vltima parte maioris, distinguo; esse cognitum, id est, purè denominatum extrinsecè à ratione nego; speculatiue cognoscere suum obiectum præsuppositum ante talem cognitionem; esse cognitum, hoc est, esse productum indirecte à cognitione fingente esse quod non est, & communicatio quasi practice illi esse quod non habet, concedo: item nego minorem vt patet ad maiorem; item negatur consequentia; ad probationem minoris concedo antecedens, & distinguo consequens, modus verandi circa suum obiectum est illud cognoscendo tantum speculatiue nego; practice etiam fingendo aliquid in illo concedo, quia cum non omne esse cognitum sit denominatio purè extrinsecè, quia esse cognitum entis rationis est intrinsecum sicutum à ratione cognoscente rem aliter ac est in se.

44 Ad secundum argumentum respondetur vt in solutione ibi tradita; nam illud esse non est factum in aliquo proprio genere causæ, quia cum illud esse entis rationis non sit proprium, nec verum esse, non est necesse quod in aliquo proprio genere causæ producat, sed sufficit produci improprie, quia sicut non proprie est, sed tantum est esse apparens, & fictum; sic non est necesse quod producat proprie, sed sufficit quod fingatur, hoc est, vt concipiatur vt ens quod minime est, nec potest esse tale, & hoc potest reduci analogicè, & similitudinariè ad genus causæ efficientis; quia quando intellectus fingit cognoscendo quod non est, ac si esset, quasi communicat, & producit esse vbi nullum est.

45 Ad illud vero quod dicitur in illo argumento, quod virtus realis non ordinatur ad ens rationis concedo; virtus enim intellectus non producit ens rationis ordinando se ad illud, sed potius vt causa superioris ordinis, & æquiuoca illius fingendo aliquid ac si esset; hæc suffiunt ad solutionem argumenti in materia; sed in forma respondeamus.

46 Concedo primam, & secundam consequentiam, & nego minorem illam: sed intellectus non potest efficere ens rationis per &c. Ad probationem illius concedo quod ens reale non ordinetur nisi ad ens reale; ad illud autem quod in illa probatione dicitur, quod totum esse causæ realis est effectum reale producendo aliquid reale tantum nego, producendo illud, & fingendo ens rationis concedo; unde licet effectum reale vniuoce petat producere aliquid reale directe, & per se, indirecte tamen, & æquiuoce, ac metaphoricè potest producere ens fictum.

47 Ad replicam primam contra solutionem res-

pondeo dicendo Distinguo, tollit omnem vim per quam communicet aliquid esse intrinsecum reale proprium directe productum concedo; indirecte improprie, & metaphoricè productum, hoc est, fictum, & apparens, id est per cognitionem concipientem rem cum non sit nec habeat esse, ac si haberet nego, vt patet ex supradictis; item concedimus virtutem realem non ordinari ad ens rationis, sicut nec potentia Dei ad creaturam producendam; negamus tamen, quod ideo non producat fingendo vt diximus.

Ad secundam replicam negamus esse falsum dicere, quod illud ens rationis fiat per representationem, vt diximus sæpè sæpius supra, & latè explicuimus. Ad probationem distinguo, quia vt talis denominat &c. neque vt talis &c. Si talis cognitio sit purè speculatiue (vt terminis aduersariorum loquamur) cognoscens rem vt in se est concedo, si sit practice terminata, & cognoscens rem aliter ac est nego; nam si cognitio practice terminetur ad obiectum non solum denominat representationem extrinsecè, sed etiam tribuit illi esseque non habet, cognoscens rem aliter ac est in se.

Ad exemplum de visione dicimus eo modo concurrere intellectionem, & procedere circa suum obiectum, sicut visio circa suum; & sicut visio quando terminatur ad verum, & reale visibile cognoscendo illud eo modo quo solum denominat extrinsecè; sic similiter, quando intellectio cognoscit rem veram vt est extrinsecè terminatur, & solum extrinsecè denominat illud; & sicut visio quando non cognoscit rem eo modo quo est, sed fallitur cognoscendo rem aliter ac est, non solum denominat extrinsecè, sed quasi producit colorem fictum intrinsecè, cum v. g. in cælo tribuendo esse coloris obiecto, quod in se non est color; sic similiter cognitio, quando cognoscit rem aliter ac est, non solum denominat extrinsecè, sed etiam intrinsecum esse producit fictum, vt patet ex dictis; ex quo patet non esse ponendam aliam actionem coniunctam cum intellectione, sed sufficere ad illam metaphoricam entis rationis productionem, intellectionem ipsam.

Ad confirmationem respondeo, negando quod pictura non det aliquid intrinsecum obiecto, vt signum conceptionis internæ; nam pictura repræsentat hyrcocerum &c. exprimendo illud esse intrinsecum, quod illud accipit à ratione pictoris fingente illud intrinsecum esse per suam rationem, unde cognitioni formaliter tribuendum est illud esse intrinsecum chimæræ, tanquam ei, quæ est causa illius esse improprie, cognitioque practica per quam producit illud esse intrinsecum rei pictæ; picturæ vero non nisi remotè, & vt signo productionis intentionalis chimæræ; non enim pictor pingendo facit ens rationis in se, sed quod est factum per suam cognitionem repræsentat per picturam, vel facit vt pingendo existat cognitio chimæræ; per quam facienda est chimæra scilicet ens rationis.